

Test Catalyst™ Kortizol: přesný a spolehlivý nástroj pro vyšetření kortizolu u psů přímo na pracovišti.

Úvod

Hypoadrenokorticismus a Cushingův syndrom (hyperkortisolismus) jsou u psů poměrně vzácná endokrinní onemocnění, avšak přesná diagnostika a účinná léčba jsou zásadní.¹⁻⁴ V případě hypoadrenokorticismu může včasný zásah zachránit život, zatímco vhodná léčba Cushingova syndromu může výrazně zlepšit kvalitu života pacienta a zmírnit zátěž pro jeho majitele.

Ačkoli jsou ambulantní testy pro stanovení kortizolu (point-of-care, POC) dostupné již delší dobu, většina veterinářů spoléhá na komerční veterinární laboratoře pro stanovení kortizolu z důvodu potřeby vysoké analytické přesnosti a spolehlivosti.⁵ Test POC, který by poskytoval výsledky na úrovni referenční laboratoře, by však nabídl několik klinických výhod. Například jediný výsledek klidového kortizolu $\geq 2,00 \mu\text{g/dl}$ ($55,2 \text{ nmol/l}$) poskytuje praktický a efektivní způsob, jak pomoci vyloučit hypoadrenokorticismus jako diagnózu u psů s odpovídajícími klinickými příznaky nebo klinicko-patologickými změnami, jako jsou chronické gastrointestinální potíže, akutní zvracení nebo průjem, hypoalbuminémie či poruchy elektrolytů.⁶⁻⁹

Dostupnost spolehlivých výsledků stanovení kortizolu během návštěvy pacienta umožňuje včasnou diskuzi s majiteli zvířat. Podporuje to nejen společné rozhodování, ale může také zlepšit porozumění klienta a jeho dodržování doporučení pro diagnostiku a léčbu.

Tato studie hodnotí analytickou hodnotu nového POC imunoanalytického testu Catalyst™ Kortizol pro kvantifikaci koncentrace kortizolu v séru psů.

Materiály a metody

Porovnání metod

Byla provedena srovnávací metodická studie k posouzení přesnosti testu Catalyst Kortizol v klinickém prostředí, a to s použitím 705 vzorků psího séra nebo plazmy, původně odebraných pro klinické účely. Tyto vzorky byly analyzovány na biochemických analyzátoch Catalyst umístěných v 18 veterinárních ordinacích po celých Spojených státech. Zbytkové sérum od každého pacienta bylo zasláno do laboratoří IDEXX, kde byly koncentrace kortizolu stanoveny pomocí testu IMMULITE™ Veterinární kortizol* provedeného na imunologickém systému IMMULITE™ 2000. Průměr dvou paralelních stanovení IMMULITE Veterinární kortizol sloužil jako referenční standard pro porovnání.

Korelace (R) a odchylka mezi testem Catalyst Kortizol a referenční metodou byly hodnoceny pomocí Passing-Bablokovy regrese. Všechny analýzy porovnání metod byly provedeny podle pokynů CLSI EP09c.¹⁰

Přesnost

Analytická přesnost byla hodnocena pomocí směsných vzorků psího séra při třech koncentracích kortizolu, jak je uvedeno v tabulce 1. Testování bylo provedeno po dobu 10 po sobě jdoucích dnů na dvou biochemických analyzátoch Catalyst Dx™ a dvou biochemických analyzátoch Catalyst One™. Každý den byly z každého analyzátoru získány čtyři paralelní měření během dopolední i odpolední série, aby byla posouzena vnitrodenní a mezi denní variabilita. Všechny analýzy přesnosti byly provedeny podle pokynů CLSI EP05-A3.¹¹

Křížová reaktivita

Pochopení křížové reaktivity protilátek s jinými steroidními hormony je zásadní při hodnocení testů na kortizol, protože křížová reaktivita může ovlivnit klinickou využitelnost testu. Pro posouzení byly směsné vzorky psího séra se dvěma koncentracemi kortizolu ($2,10 \mu\text{g/dl}$ ($57,9 \text{ nmol/l}$) a $25,00 \mu\text{g/dl}$ ($689,7 \text{ nmol/l}$)) rozděleny na alikvoty a doplněny 13 přirozeně se vyskytujícími steroidními hormony a běžně podávanými kortikosteroidními léky (tabulka 2). Každý obohacený vzorek byl analyzován ve 12 opakováních pomocí biochemických analyzátorů Catalyst a průměrné hodnoty byly použity k výpočtu procentuální křížové reaktivity podle následujícího vzorce:

Procentuální křížová reaktivita = $\frac{[(\text{výsledek obohaceného vzorku} - \text{skutečný výsledek}) / \text{koncentrace steroidu}] \times 100}{}$

Interferující látky

Směsné vzorky psího séra s vysokou ($31,2 \mu\text{g/dl}$ ($860,7 \text{ nmol/l}$)) a nízkou ($2,1 \mu\text{g/dl}$ ($57,9 \text{ nmol/l}$)) koncentrací kortizolu a vizuálně bez rušivých látek byly připraveny pro testování interference. Pro posouzení možného vlivu běžných rušivých faktorů – hemolýzy, lipémie a ikteru – byly použity hemolyzáty psích červených krvinek[†], Intralipid™[‡] a ditaurobilirubin[§]. Alikvoty směsného séra byly doplněny různými koncentracemi každé rušivé látky, jak je uvedeno v tabulce 3. Všechny vzorky byly poté analyzovány na analyzátoch Catalyst One a Catalyst Dx, aby byla vyhodnocena odolnost testu vůči těmto látkám. Procentuální průměrná odchylka byla vypočtena podle následujícího vzorce:

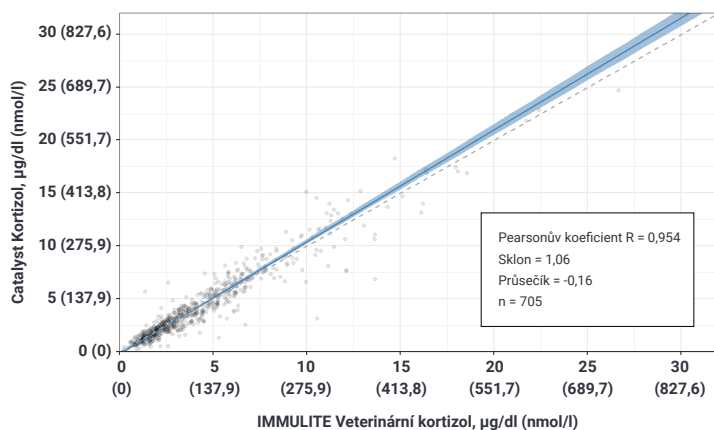
Procentuální průměrná odchylka = $\frac{(\text{výsledek obohaceného vzorku} - \text{skutečný výsledek})}{\text{skutečný výsledek}} \times 100$

Všechny analýzy interference byly provedeny podle pokynů CLSI EP07.¹²

Výsledky

Porovnání metod

Na obrázku 1 je uveden regresní graf hodnotící korelaci v celém dynamickém rozsahu testu. Test Catalyst Kortizol vykazuje vynikající korelaci ($R = 0,95$) s referenční metodou a minimální až žádnou odchylku (sklon 1,06).

Obrázek 1. Graf korelace (Passing-Bablokova regrese) párových porovnání testu Catalyst™ Kortizol a testu IMMULITE™ Veterinární kortizol u psích vzorků v celém rozsahu měřitelných hodnot. Na grafu je zobrazena přímka nejvhodnějšího proložení (lineární regrese, plná modrá čára) s 95% intervalem spolehlivosti (stínovaná oblast) a čára $X = Y$ (šedě čerchovaná).

Přesnost

Výsledky studie přesnosti jsou shrnuty v tabulce 1. Test vykázal celkový variační koeficient (%CV) pod 10 % v celém rozmezí klinicky relevantních koncentrací kortizolu (2,1 µg/dl (57,9 nmol/l)–20,4 µg/dl (562,8 nmol/l)), což ukazuje na vynikající analytickou přesnost pro veterinární použití.

Křížová reaktivita

Profil křížové reaktivity testu Catalyst Kortizol je uveden v tabulce 2. Křížová reaktivita s přirozeně se vyskytujícími steroidními hormony by neměla ovlivnit klinickou interpretaci výsledků. Křížová reaktivita testu s běžně používanými glukokortikoidními léky je srovnatelná s jinými komerčně dostupnými testy na kortizol. Například vzorky od pacientů užívajících prednison nebo prednisolon mohou vykazovat falešně zvýšené koncentrace kortizolu, zatímco dexamethason má minimální vliv.

Interferující látky

Výsledky vlivu interferujících látek jsou shrnuty v tabulce 3. V lipemických vzorcích nebyla pozorována žádná interference. Nicméně ikterus a středně těžká až těžká hemolýza výsledky ovlivnily. Vzorkům s těmito interferujícími látkami by se mělo při použití tohoto testu vyhnout.

Závěr

Test Catalyst Kortizol vykazuje minimální odchylku, vynikající přesnost a silnou korelaci s testem IMMULITE Veterinární kortizol, což potvrzuje jeho přesnost a spolehlivost pro stanovení kortizolu u psů přímo na místě péče (POC).

Je třeba se vyhnout ikterickým nebo středně až silně hemolyzovaným vzorkům, protože tyto látky mohou ovlivnit výkon testu.

Kortikosteroidní léky, jako je prednison a prednisolon, zkříženě reagují s testem a mohou vést k falešně zvýšeným koncentracím kortizolu. Testování by mělo být u pacienta užívajícího kortikosteroidní léky odloženo až po uplynutí vhodné doby vysazování léků, která závisí na podaném léku, dávkování a délce užívání.

Ačkoli dexamethason nereaguje zkříženě s testem Catalyst Kortizol, jeho podání mění funkci hypofýzy a nadledvin. Proto se u pacientů s podezřením na hypoadrenokorticismus doporučuje provést stanovení kortizolu před podáním dexamethasonu.

Střední koncentrace, µg/dl (nmol/l)	Standardní odchylka, µg/dl (nmol/l)	Variační koeficient (%)	Počet opakování
2,10 (57,9)	0,14 (3,9)	7,75	320
6,30 (173,8)	0,29 (8)	5,39	320
20,40 (562,8)	1,11 (20,3)	6,81	320

Tabulka 1. Shrnutí výsledků studie přesnosti.

Typ sloučeniny	Sloučenina	Koncentrace sloučeniny, µg/dl (nmol/l)	Křížová reaktivita testu Catalyst™ Kortizol v % (výchozí koncentrace kortizolu 2,10 µg/dl)	Křížová reaktivita testu Catalyst Kortizol v % (výchozí koncentrace kortizolu 25,00 µg/dl)
Přirozeně se vyskytující hormon	Kortikosteron	400 (11034,5)	7,12	5,18
	Kortizon	400 (11034,5)	11,24	8,56
	11-deoxykortizol	100 (2758,6)	10,27	2,93
	17-alfa-hydroxyprogesteron	400 (11034,5)	0,05	0,11
	Aldosteron	1.000 (27586,2)	0,13	0,15
Medikace	Progesteron	400 (11034,5)	0,03	0,23
	Methylprednisolon	200 (5517,2)	0,10	0,57
	Pivalát desoxykortikosteronu (DOCP)	400 (11034,5)	0,03	0,28
	Dexamethason (1)	400 (11034,5)	0,02	0,51
	Dexamethason (2)	4.000 (110344)	0,01	0,04
	Fludrokortizon	1.000 (27586,2)	4,09	2,75
	Prednisolon	8 (220,7)	23,87	15,56
	Prednison	16 (441,4)	1,51	1,51
	Triamcinolon	5.000 (137931)	< 0,01	0,02

Tabulka 2. Shrnutí studie křížové reaktivity s vypočtenými hodnotami křížové reaktivity.

Interferující látky	Interferující úroveň	Koncentrace testu Catalyst Kortizol, µg/dl (nmol/l)		Průměrná odchylka v %	
		Nízko	Vysoko	Nízko	Vysoko
Hemolýza	Kontrolní/bez příměsi	2,15 (59,3)	30,29 (835,6)	—	—
	25	2,28 (62,9)	31,08 (857,4)	6,0	2,6
	150	2,55 (70,3)	31,02 (855,7)	18,6	2,4
	250	2,53 (69,8)	30,55 (842,8)	17,7	0,9
	500	2,37 (65,4)	28,29 (780,4)	10,2	-6,6
Lipémie	Kontrolní/bez příměsi	2,18 (60,1)	31,49 (868,7)	—	—
	125	2,12 (58,5)	31,05 (856,6)	-2,8	-1,4
	250	2,12 (58,5)	31,05 (856,6)	-3,0	-1,4
	500	2,12 (58,5)	30,67 (846,1)	-2,7	-2,6
Ikterus	Kontrolní/bez příměsi	2,07 (57,1)	31,77 (876,4)	—	—
	0,5	2,14 (59)	29,88 (824,3)	3,3	-5,4
	1,0	2,24 (61,8)	28,36 (782,3)	8,3	-10,7
	2,0	2,40 (66,2)	25,42 (701,2)	15,8	-20,0

Tabulka 3. Shrnutí výsledků studie vlivu interferujících látek s vypočtenou odchylkou.

Literatura

- Behrend EN, Kooistra HS, Nelson R, Reusch CE, Scott-Moncrieff JC. Diagnosis of spontaneous canine hyperadrenocorticism: 2012 ACVIM consensus statement (small animal). *J Vet Intern Med.* 2013;27(6):1292–1304. doi:10.1111/jvim.12192
- Bugbee A, Rucinsky R, Cazabon S, et al. 2023 AAHA Selected Endocrinopathies of Dogs and Cats Guidelines. *J Am Anim Hosp Assoc.* 2023;59(3):113–135. doi:10.5326/JAAHA-MS-7368
- Galac S. Hyperadrenocorticism (Cushing's syndrome) in dogs. In: Ettinger SJ, Feldman EC, Côté E, eds. *Ettinger's Textbook of Veterinary Internal Medicine Expert Consult.* Vol 2. 9th ed. Elsevier; 2024:2004–2021.
- Hess RS. Hypoadrenocorticism. In: Ettinger SJ, Feldman EC, Côté E, eds. *Ettinger's Textbook of Veterinary Internal Medicine Expert Consult.* Vol 2. 9th ed. Elsevier; 2024:2036–2045.
- European Society of Veterinary Endocrinology. Project ALIVE. Citováno 29. června 2025. www.esve.org/alive/intro.aspx
- Bovens C, Tennant K, Reeve J, Murphy KF. Basal serum cortisol concentration as a screening test for hypoadrenocorticism in dogs. *J Vet Intern Med.* 2014;28(5):1541–1545. doi:10.1111/jvim.12415

- Gallego AF, Gow AG, Boag AM. Evaluation of resting cortisol concentration testing in dogs with chronic gastrointestinal signs. *J Vet Intern Med.* 2022;36(2):525–531. doi:10.1111/jvim.16365
- Gold AJ, Langlois DK, Refsal KR. Evaluation of basal serum or plasma cortisol concentrations for the diagnosis of hypoadrenocorticism in dogs. *J Vet Intern Med.* 2016;30(6):1798–1805. doi:10.1111/jvim.14589
- Lennon EM, Boyle TE, Hutchins RG, et al. Use of basal serum or plasma cortisol concentrations to rule out a diagnosis of hypoadrenocorticism in dogs: 123 cases (2000–2005). *JAVMA.* 2007;231(3):413–416. doi:10.2460/jvma.231.3.413
- CLSI. *Measurement Procedure Comparison and Bias Estimation Using Patient Samples.* 3rd ed. CLSI document EP09c. Clinical and Laboratory Standards Institute; 2018.
- CLSI. *Evaluation of Precision of Quantitative Measurement Procedures; Approved Guideline.* 3rd ed. CLSI document EP05 A3. Clinical and Laboratory Standards Institute; October 2014; reaffirmed September 2019.
- CLSI. *Interference Testing in Clinical Chemistry.* 3rd ed. CLSI document EP07 Ed3. Clinical and Laboratory Standards Institute; 30. dubna 2018; znovu potvrzeno v říjnu 2022.

*Siemens Medical Solutions Diagnostics, Los Angeles, California, USA.
†Lyzát z psích červených krvinek promytý ve fyziologickém roztoku a lyzovaný ve vodě bez přidavku povrchově aktivní látky.
‡Intralipid™ (Sigma-Aldrich, Inc., St. Louis, Missouri, USA), sójový olej stabilizovaný fosfolipidem.
§Konjugát bilirubinu (Scripps Laboratories, San Diego, California, USA; katalogové číslo: B0114), syntetický ditaurobilirubin.